

FAQ

Hello! Welcome to toki pona. Maybe you're new and want to know more about this unknown language. Great! This page will answer your questions.

What is Toki Pona?

It's a small and good minimal language. There are only 14 letters and less than 200 words. The Canadian linguist Sonja Lang created it in 2001. Now there already are thousands of speakers around the world.

Why would I learn Toki Pona?

Maybe you're fascinated by the possibility of describing the world using less than 200 words. Maybe you wish to talk to your friends without other people knowing what you're saying. Maybe you just want to boast of speaking many languages. There are different reasons for different speakers.

How can I learn and where can I use Toki Pona?

There is the official Toki Pona book (The Language of Good) by Sonja Lang and there is her brand new Toki Pona dictionary. There are also many free courses online. Furthermore, there are YouTube videos and Memrise courses. A very popular and old course was o kama sona e toki pona! A newer and up to date course is lipu sona pona. Toki Pona groups and learning resources are on our website:

liputempo.org

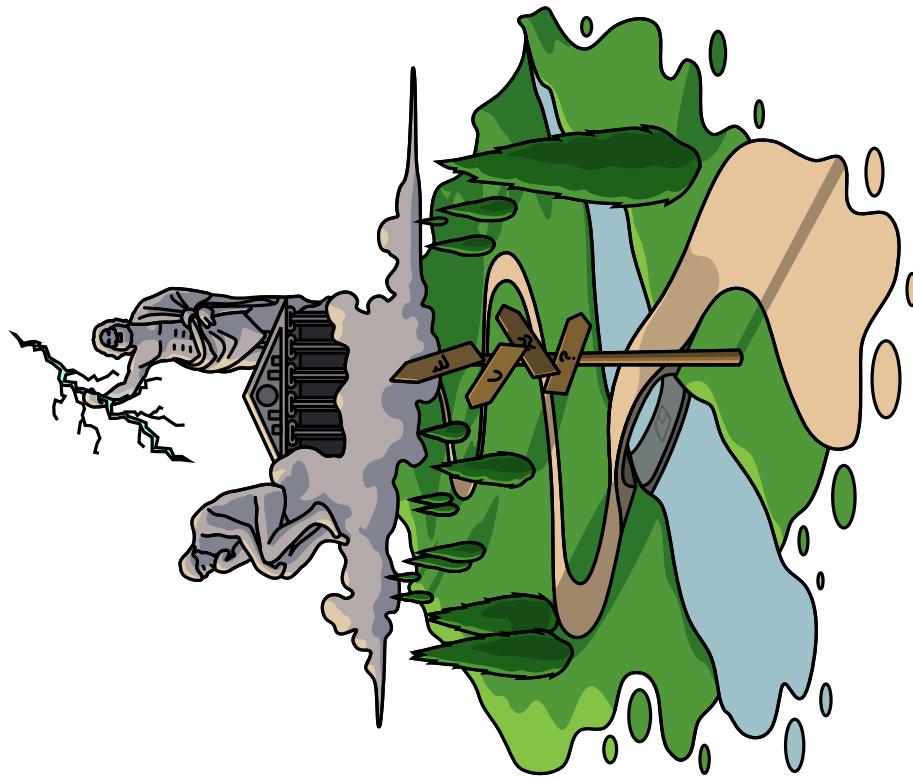
If you want to join us, that's great!

ISSN 2752-4639

9 772752 463006

lipu tempo

nanpa nasin

jo

toki! o kama pona
lon lipu tempo a.
tempo ni li tempo
pi ante mute lon
lipu tempo, ni li
lipu tempo nqnpa
nasin, nasin li ken
ante tawa jan, ni la
nasin pi jan
Eli ante.
toki nampa wan lon
lipu tempo ni li toki
o lukin e ona!

lipu lili ante mute li
toki e nasin lon ni.
sina lukin e ona la
sina kama sona e ni:
nasin li ken ijo
mute a.
kin la o musi
kepeken
lipu tempo!

-jan Sonatan

2 **kulupu**
jan pi pali toki
jan Eii li tawa
utala musi pi sitelen toki
sona
sitelen pi lipu tempo lon nasin Juniko
nasin telo suli Nile

3
jan pi pali toki
jan Alipi
jan Alonola
jan Kapesi Pake
jan Ke Tami
jan Lulu
kijetesantakalu Nasan
jan Polo
jan Sonatan

4 **nasin lawa jan**
jan pali li ken ala ken kama lawa e
nasin pali?
sitelen pi nasin jan
ma
tawa pi poksi monsi pi ma Asija
nampa luka luka tu. ma Sonko
nasin tawa Intawe
toki
toki loje tu
musi
kijetesantakalu o!
mun suli
seme li mi?
kalama ali

7
jan lawa
jan pi lipu lukin
jan pi lipu lukin
jan pali ante
jan Peja
jan Alonola

8
jan pi pali sitelen
jan Alonola
jan Ke Tami
jan Simo
jan Sonatan

9
jan pi pali sitelen
jan Alonola
jan Ke Tami
jan Simo
jan Sonatan

10
jan pi lipu lukin
jan pi lipu lukin
jan pali ante
jan Peja
jan Alonola

11
jan lawa
jan pi lipu lukin
jan pali ante
jan Peja
jan Alonola

12
jan pi lipu lukin
jan pali ante
jan Peja
jan Alonola

13
jan lawa
jan pi lipu lukin
jan pali ante
jan Peja
jan Alonola

jan pali

jan pi pali toki

jan pi pali toki

jan Eii li tawa

utala musi pi sitelen toki

sona

sitelen pi lipu tempo lon nasin Juniko
nasin telo suli Nile

nasin lawa jan

jan pali li ken ala ken kama lawa e

nasin pali?

sitelen pi nasin jan

ma

tawa pi poksi monsi pi ma Asija

nampa luka luka tu. ma Sonko

nasin tawa Intawe

toki

tan ma tawa mun

toki

toki loje tu

musi

kijetesantakalu o!

mun suli

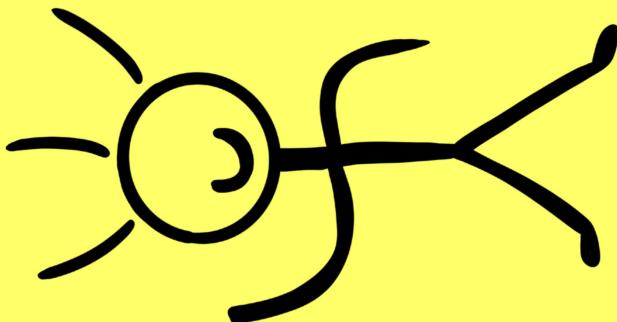
seme li mi?

kalama ali

lete kama seli

alasa nimi: ma Elopa (nanpa wan)

jan pali

CC-BY-SA 4.0

lawa jo © 2023 tan jan pali pi lipu tempo
copyright © 2023 by contributors of lipu tempo

kulupu

jan Eli li tawa

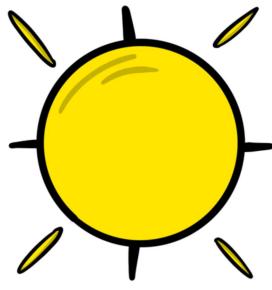
tanjan Sonatan en jan Alonola

lete kama seli

tanjan Sonatan

ma li lete li laso
telo lili lon kasi
mi ken kute e waso
ona li lon ma kasi

sewi li kama kule
kepeken tempo lili
suno li ipana kule
ni la lete o pini

laso li kama peta¹
telo kin li kama kon
lete lon ma o weka
seli o kama lon

alasa nimi: ma Elopa (nanpa tu)

tanjan Sonatan

m	a	k	e	t	o	n	i	j	a	p	i	n	u	m
s	i	p	e	s	w	e	m	u	n	o	t	t	k	s
e	n	u	k	o	n	t	o	s	i	t	u	a	a	e
k	u	m	u	p	u	e	t	u	u	u	w	n	w	s
i	t	u	k	i	i	o	p	o	k	a	s	i	u	
e	m	l	p	s	t	a	w	e	m	e	s	i	n	m
n	u	o	i	p	n	a	l	e	p	a	l	a	i	
a	n	s	s	m	u	e	k	a	j	u	m	e	j	p
s	o	e	a	p	l	s	o	l	u	n	a	p	u	e
e	s	j	n	u	p	o	s	u	k	a	l	u	i	s
j	i	u	o	l	n	s	u	s	a	l	i	n	k	i
u	k	a	s	u	k	o	s	i	w	e	n	s	a	j
t	i	m	e	t	j	t	e	l	e	n	o	u	l	e
n	s	u	w	a	s	i	k	a	n	o	u	u	u	n
e	e	n	u	m	o	s	i	j	o	u	l	e	k	e

sona e ni: jan Alonola li jan ponali jan pi
pali pona mute, tempo ale la ni li awen
lon. tempo ni la ni llon. kin lajan Alono-
la li wile e tempo Kama pona tawa lipu
tempo. ni ale la mi sona e ni: jan Alonola
li ken lawa kin e lipu tempo.

jan Alonola
lipu tempo la, jan lawa tu li lon. tempo
pini la, jan Eli en jan Sonatan lijan lawa.
jan Eli li jan lawa ala la, jan lawa sin o
lon. jan Eli li wile e ni: mi o jan lawa. ni
la, tempo ni la, mi jan lawa nampa tu pi
lipu tempo lon poka pi jan Sonatan. mi
tu li wile pali e ijo mute!

jan Sonatan en jan Alonola
jan Eli o, powodzenia! jan Eli o tawa
pona o awen pona!

ijo mute li ante lon tempo ni. ijo mute
li ante lon tempo kama. tempo kama lili
la, kulupu pi lipu tempo li open e kulupu
lawa ona pi lawa Tosi. kulupu ni li lon la
mi o toki e sona sin. tempo kama la ijo
mute pona li kama!

jan Sonatan
jan ni wan li jan Lakuse li wile kama e
pali. ona li pana e wile ona tawa ale ku-
lupu. jan o sitelen e ijo sin kepeken toki
pona lon toki pona tawa toki pona tan
toki pona taso . ijo o musi . ni la utala
musi o open . kulupu o pana e toki ijo
mute.

ni li kama lon tempo sike pini . lipu musi
sin li kama li pona wawa a . mi lukin e
ona ale li pilin pi musi suli tan ona . mi
toki e kama ni lon lipu pini . taso ni li
kama sin lon tempo ni a . utala sin li lon
. sin la o pana e musi a tawa mi ale . o
tawa lipu <https://utala.pona.la/> . ni la
sina wawa e musi.

sona e ni: jan Alonola li jan ponali jan pi

pali pona mute, tempo ale la ni li awen
lon. tempo ni la ni llon. kin lajan Alono-
la li wile e tempo Kama pona tawa lipu
tempo. ni ale la mi sona e ni: jan Alonola
li ken lawa kin e lipu tempo.

jan Alonola
lipu tempo la, jan lawa tu li lon. tempo
pini la, jan Eli en jan Sonatan lijan lawa.
jan Eli li jan lawa ala la, jan lawa sin o
lon. jan Eli li wile e ni: mi o jan lawa. ni
la, tempo ni la, mi jan lawa nampa tu pi
lipu tempo lon poka pi jan Sonatan. mi
tu li wile pali e ijo mute!

jan Sonatan en jan Alonola
jan Eli o, powodzenia! jan Eli o tawa
pona o awen pona!

ijo mute li ante lon tempo ni. ijo mute
li ante lon tempo kama. tempo kama lili
la, kulupu pi lipu tempo li open e kulupu
lawa ona pi lawa Tosi. kulupu ni li lon la
mi o toki e sona sin. tempo kama la ijo
mute pona li kama!

jan Sonatan
jan ni wan li jan Lakuse li wile kama e
pali. ona li pana e wile ona tawa ale ku-
lupu. jan o sitelen e ijo sin kepeken toki
pona lon toki pona tawa toki pona tan
toki pona taso . ijo o musi . ni la utala
musi o open . kulupu o pana e toki ijo
mute.

ni li kama lon tempo sike pini . lipu musi
sin li kama li pona wawa a . mi lukin e
ona ale li pilin pi musi suli tan ona . mi
toki e kama ni lon lipu pini . taso ni li
kama sin lon tempo ni a . utala sin li lon
. sin la o pana e musi a tawa mi ale . o
tawa lipu <https://utala.pona.la/> . ni la
sina wawa e musi.

tempo sike tu pini la mi toki tawa jan pi
toki pona lon lipu Wesi tan ni: mi wile
pali e lipu tempo. jan mute li kama li toki
kepeken tempo lili. jan Eli li kama kin.
taso ona li toki taso ala. jan Eli li pali e
mma Siko tawa lipu tempo. ni la kulupu pi
lipu tempo li ken kama lon. jan Eli en mi
li lawa e lipu tempo lon tempo mute. mi
tu li pali lon tempo pona li pali lon tempo
ike. tempo ale lajan Eli li jan ponali pona
e lipu tempo a.

jan Alonola
jan Eli li toki e toki Posuka, e toki Inli, e
toki pona, li toki lili e toki Tosi. jan Eli li
meli tonsi wawa. ona li ken pona lawa.
ona li ken pona sitelen e toki nampa. mi
en jan Eli li toki mute. mi tu li ken toki e
toki Posuka. ni la, mi toki e toki Posuka,
li toki lili e toki Inli. mi pilin e ni jan Eli li
jan pona mi. jan ale li pilin e ni: jan Eli li
pona. tempo ni la, jan Eli li wile ala lawa
kin e lipu tempo. jan Eli li tawa tan lawa
pi lipu tempo, taso ona li awen lon poka
pi mi mute.

jan Sonatan
tempo mute pini la jan Eli en mi li kama
tempo mute pini la jan Eli en mi li kama

utala musi pi sitelen toki

tanjan Ke Tami

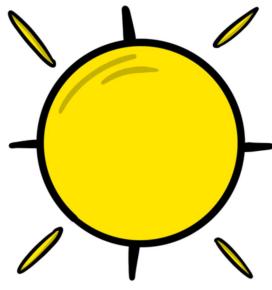
toki pona li musi . ijo pi toki pona li musi
. pona la jan mute li pali e ijo pi toki
pona li pana e musi tawa mi . a . taso ijo
pi toki pona la mi sona e ike lili wan . ijo
mute li kama ijo pi toki pona li tan ala
toki pona lon tempo open . ijo ni li tan
toki ante . ni li awen musi . musi li awen
musi . taso ijo li tan toki pona taso la ni
li suli e kon musi tawa mi . tan ni la pilin
mi li lon . ijo sin o tan toki pona taso tan
ala toki ante .

mi taso ala li pilin ni . jan ante li sama .

ali li ken kalama
jo e kalama pona
jo e kalama like
taso kalama ali li mu

tan kijetesantaku Nasan

ali li ken kalama
jo e kalama pona
jo e kalama like
taso kalama ali li mu

**alasa nimi:
ma Elopa (nanpa tu)**

tanjan Sonatan

m	a	k	e	t	o	n	i	j	a	p	i	n	u	m
s	i	p	e	s	w	e	m	u	n	o	t	t	k	s
e	n	u	k	o	n	t	o	s	i	t	u	a	a	e
k	u	m	u	p	u	e	t	u	u	u	w	n	w	s
i	t	u	k	i	i	o	p	o	k	a	s	i	u	
e	m	l	p	s	t	a	w	e	m	e	s	i	n	m
n	u	o	i	p	n	a	l	e	p	a	l	a	i	
a	n	s	s	m	u	e	k	a	j	u	m	e	j	p
s	o	e	a	p	l	s	o	l	u	n	a	p	u	e
e	s	j	n	u	p	o	s	u	k	a	l	u	i	s
j	i	u	o	l	n	s	u	s	a	l	i	n	k	i
u	k	a	s	u	k	o	s	i	w	e	n	s	a	j
t	i	m	e	t	j	t	e	l	e	n	o	u	l	e
n	s	u	w	a	s	i	k	a	n	o	u	u	u	n
e	e	n	u	m	o	s	i	j	o	u	l	e	k	e

sitelen pi lipu tempo lon nasin Juniko

tan jan Kapesi Pake

"lipu tempo" li nimi pi lipu ni. jan lawa pi lipu tempo li wile e ni: toki ante la, nimi ona li sama "Die Zeit" anu "The Times". nasin nimi ni li ilo pona anu sema tawa sina?

sitelen pi lipu tempo li ni: sitelen pi nimi "lipu" en sitelen pinimi "tempo" li sitelen wan. tu li wan! pona la, jan li wile sitelen

e sitelen sin ni kepeken ilo sona kin. ilo sina li kepeken ilo sitelen la, ilo sitelen li kepeken nasin Juniko la, o sona e ni: sitelen pi nasin Juniko li sama sitelen pi "lipu tempo." mi sitelen e ona! ni li ona: nimi ona li nasin Juniko nanpa U+25F3.

sona ni la, jan o kepeken sitelen ni tawa toki pi lipu tempo. sitelen pona ni li pana e sitelen ilo tawa jan, tawa toki ona. ni li pona tawa mi. ni li musi kin.

tempo ali la, mi wile e ni: jan li lukine ☐.

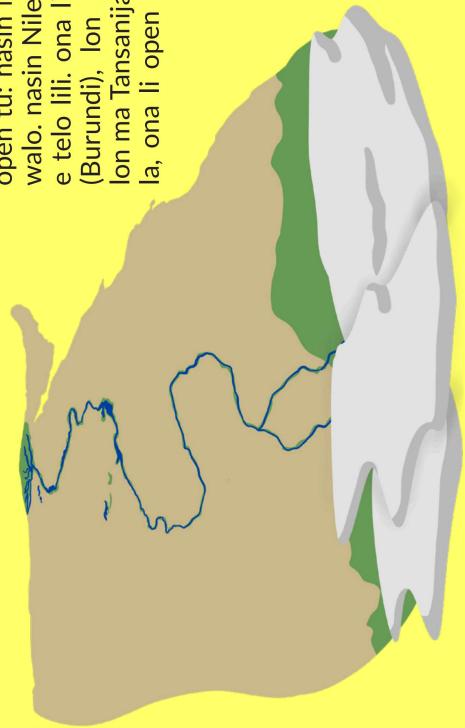
nasin telo suli Nile

tan jan Alonola

nasin telo suli Nile li nasin telo lon ma Apika. toki mute la, ona li jo e nimi mute: open la, nimi "Nile" li tan toki Elena. toki Elena la, nasin Nile li jo e nimi "N^εilo^ς Neilos". toki Lasina la, onalijo e nimi "Nilus". nimi ante mute li lon, taso

tempo nila, ma mute lon poka pi nasin telo Nile li tokie toki Alapi. toki Alapila, ona li jo e nimi "L^εan-Nil".

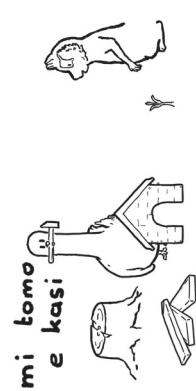
nasin telo ale la, nasin telo Nile li suli a. ken la, suli la, nasin Nile li nampa wan anu nampa tu. ken la, nasin telo Amasona li nampa wan. nasin Nile li jo e nasin open tu. nasin Nile walo li nasin suli, li jo e telo lili. ona li open lon ma Pulensi (Burundi), lon ma Wanta (Rwanda), lon ma Tansania (Tanzania), open ante la, ona li open lon telo suli Witowijia (Victoria) lon ma Uganda). nasin Nile laso en nasin Nile walo. nasin Nile walo li nasin suli, li jo e telo lili. ona li open lon ma Pulensi (Burundi), lon ma Wanta (Rwanda), lon nena pi ma Itopija (Ethiopia, ኢትዮጵያ). nasin telo lili mute li tawa telo Tana (ኩርዳዳሪ, Lake Tana). nasin telo li tawa tan telo Tana, li telo Sisisa (ሸሲሳ).

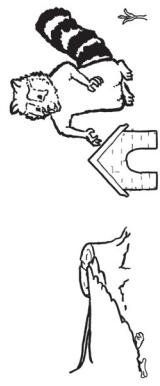
tempo ali la, mi wile e ni: jan li lukine ☐.

kijetesantakalu o!

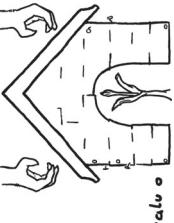
tan jan Ke Tami

mi tomo e kasi

mi tomo e kasi

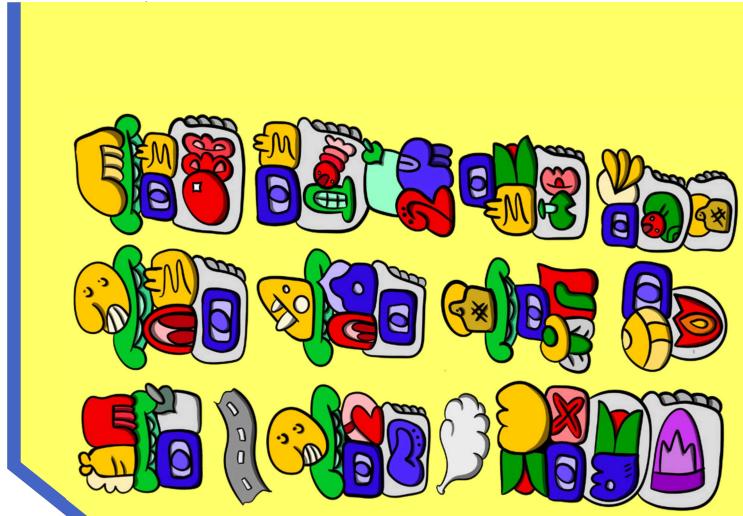

tan jan Ke Tami

mun suli tan jan Lulu

pin. pimeja li lon.
tempo la sina lili,
tempo la sina sike.
pona sina li suno.
sewi li pona lukin,
ma kin li pona lukin.
Sina la tempo mun en
mi li pilin pona a.

tempo la sina sike.
tempo la sina lili.
pimeja li lon. open.

sem^e li mi? tan jan Alonola

nasin mute la, mi lon,
ken la, mi pana e kon,
taso mi moku ala,
li wile taso e wawa.

ken la, sina jo e mi,
nila, sina awa e mi,
jan la, mi ilo suli,
insa mil i seli.

mute la, mi jo e sike tu tu.
mi jo e nimi sin lon lipu ku.
mi jo taso etan wan:
mi tawa e ijo, e jan.

sina wile ala sona e ijo ni la. o lukin ala e toki kama!

lipu ni la, kulupu pi ilo utala li on. jan Papiken (Barbican) en jan Maton li jan lawa pi kulupu ni. utala lili li lon. ni la, ona li ken ala pali e ilo utala, li pilin ike. ni la, ona li wile pali e ijo sin! ona en kulupu pi ilo utala li wile ala utala li wile ala pana e kiwen utala, li wile pana e kiwen tawa mun! Ona li wile pali e ilo utala suli. ilo utala suli li tawa e kiwen suli tawa mun. jan en ma en kulupu mute li pana e mani mute tawa kulupu pi ilo utala. jan Papiken en jan Maton en jan ante li lawa e ijo mute: ma pi ilo utala suli, kiwen pana, ko pakala, ijo ante ale. taso jan sin li kama. jan sin li wile tawa mun! ijo

o lukin e lipu ni! sina ken lukin e ona kepeken mani ala lon lipu ni:
<https://shorturl.at/BHKUW>
(toki Inli, toki Epanja, toki Kanse, toki Italia)

toki loje tu tan jan Ke Tami

o lukin - sitelen ni li pana e toki tu - nasin pi toki nanpa wan la sitelen lili [.] li pinie toki wan li open e toki sin - o lukin ala e sitelen lili ['] li pinie toki wan li open e toki sin - o lukin ala e sitelen lili [.] - nipi nasintu li musiala musitawa sina

kili lili lon, tomo milloj leon selo, kili' ni li lon' tomo, ni li ponawawa li awen e tomo' loje, kili li wawa lili, taso' lili ni liken, lili taso li nasin, ona' lili li awen e tomo, ala lili taso a

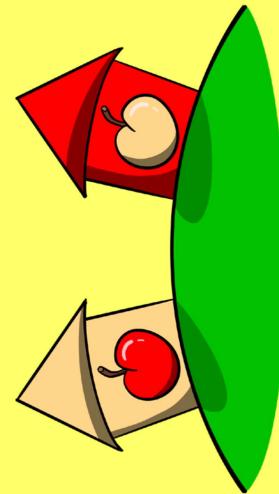
kili li awen, tan tomoli lili piwawa lili

ante mute li lon, taso pini la, jantu wan li tawa mun kepeken ilo utala suli. ni la, lipu li pini, tasolipu nampa tu li lon.

pilin mi la, lipu ni li suli, li pona a! jan Sule li sitelen e ijo mute pi tempo kama. ona li sitelen e ni: ilo pi tawa mun li lon ma Politita (Florida), ni li lon! tomo tawa Apolo li tawa tan ma Politita pilin mila, jan Sule li sona mute. lipu ni li pona mute tawa jan ni: sonap i tempo kama li pona tawa ona. lipu ni la, sona nanpa mute li lon. ni li pona mute (tawa mi).

o lukin e lipu ni! sina ken lukin e ona kepeken mani ala lon lipu ni:

<https://shorturl.at/fpruU> (toki Tosi)

Χάρη, Blue Nile Falls) pi tawa anpa. nasin Nile laso li nasin lili, li jo e telo suli.

nasin telo suli Nile li itawa lon insa pi ma ni: ma Pulansi, ma Wanta, ma Tansania, ma Ukanta, ma Sato Sutan (South Sudan), ma Sutan, ma Itopija. ma Masu (Egypt). onali pini lon telo suli Mesitel-anne.

kala mute li lon nasin Nile. taso kala mute ni li lon telo ante kin. kin li, soweli mute li jo e nimi 'Nile' tan nasin telo Nile: soweli suli Nile anu akesi Nile.

nasin telo Nile li jo e wawa mute. jan li wile ilo e wawa ni. ni la, jan li pali e sinpin pi pana wawa mute. ona mute li lon ma Masu li lon ma Sutan, li lon

nasin lawa jan

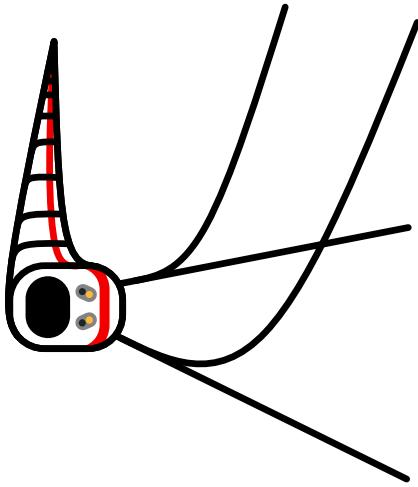
tan nasin pali. nampa luka tu wan la, jan pi nampa lili li lawa e nasin pali.

jan pi olip i nasin mani li toki eni: "nasin mani li majuna¹ mute. nasin mani li sin mani li majuna mute. nasin mani li sin mani wan li lon tempo ni, lon tempo ni ali. nasin jan ante li ken ala pana e pona sama." taso, ijo ni li lon ala lon? ken la, nasin mani li majuna. jan li ken toki e ijo mute pi pini pi nasin mani. taso, nasin jan ante li majuna kin li suli kin. ma mute la, jan ali li kepeken ma lon tempo pi pini mute. jan ali ni li kama kulupu. ni li nasin kulupu. tempo mute la, nasin mani en nasin kulupu li lon. la, nasin mani o utala esun. nampa tu tu la, jan li jo ala e mani la, jan li ken ala lon pona. nampa luka la, jan li wile jo e mani la, jan o pana e pali ona e tempo ona tawa jan ante. nampa luka wan la, mani o kama sama mute mute. nampa luka tu la, mani en ijo ali li kama taso

ma Ukanta. taso ma Itopija li wile pali e sinpin suli sin. tempo ni la, sinpin lon ma tomo Asuwan (أسوان) li suli a. taso sinpin suli pi ma Itopija li jo e wawa tu wan pi sinpin Asuwan, li open lon tempo kama lili.

nasin telo Nile la, nasin telo pali mute li lon. kin la, nasin mute li lon sevi pi sinpin telo Nile. ma suli lon nasin telo Nile li ma Kesila lon ma tomo Kajela (قليوبية, Cairo). ma tomo ante lon poka pi nasin telo Nile li ma tomo lkantaliya (القاهرة), li ma tomo Kise (القاهرة), li ma tomo Katun (كفرنجة). ma tomo Katun li ma tomo lawa pi ma Sutan.

¹ "majuna" li sama "sin ala"

en i lon tempo pini: "ante suli nipi nasin pali li pona suli. ante nii ken lone mani sin mute!"²

ante li lon e mani sin. taso, mani sin nii tawa jan pi nanpa lili taso. jan mute la, pali jan li ante, taso mani jan li ante ala. tempo pi pali jan li awen suli li kama lili ala. nasin pali li pali e ijo mute, taso jan seme li ken kama jao ei ijo ni?³ ike pi nasin pali ni li awen ike. nasin mani li awen pakala e ma e jan kepeken nasin pali. ike ni li seme?

nanpa wan la, nasin mani li weka e jan tan pali jan ona. pali jan o tawa nasin mani taso. ni la, jan li sama ilo, li sama ijo lili lon ilo suli.

nasin tu la, nasin mani li pana e pilin jaki tawa jan pali. jan li sama ilo la, ilo liken samajan. ijo alli li ken weka e ken pali pi jan pali. ilo ante anu jan pi ma ante li ken lon e mani namako la, jan pali o weka. ni li suli e pilin jaki ona.

nanpa tu tu la, nasin mani li suli e kipisi² mani. mani pi jan pi mani mute li kama suli. taso, mani pi jan pi mani lili li awen lili.

nanpa tu tu la, nasin mani li ken kama pakala kepeken tempo lili. tempo mute la, mani pi nasin mani li tawa ala, kulu-pu pi nasin mani li pali e ijo namako pi mute ike. ni la, pali li kama weka. pali jan li kama weka, jan o wile ala pali. taso, nasin mani la, jan li pali ala la, jan li moku ala.

nanpa luka la, nasin mani li ike kin tawa jan pi nasin mani. jan pi mani mute li pi-sina "kipisi"² e ijo suli wan la, sinajo e ijo lili tu.

lin ike kin lon tempo mute. nasin mani la, olin li sama esun. nasin manila, jan o sewi e esun e mani. nasin mani la, jan o alasa taso e mani sin e ijo ante ala.

ma mi la, jan majuna en jan lawa li toki sama li toki e ni: "nasin kulupu li ike! tempo ali la, nasin kulupu li kama sama nasin pi lawa suli li kama pakala e ken jan ali! nasin kulupu la, jan ala li jo e mani! sinajo e nasin kulupu la, ma sinali ike mute tawa sinai. nlla, sinajo e mutu kin!" toki nili musi tawa mi. taso, ona li toki powe³. mi kama sona e ni: jan li ken toki e ike ken pi nasin kulupu, taso ike ni li lon nasin mani lon tempo ni. nasin kulupu li ken lon kepeken ijo mute. nasin kulupu alii li sama ala.

nasin mani li toki powe kin tawa jan. ona li toki e ni: "sina pali ala la, sinajo e taso, sinajo e tempo mute pi pali ala la, sinajo e ijo mute la, sinajo e apeja⁴. sinajo e ijo mute la, sinajo e mani mute la, sinajo pi pona taso." nasin mani li toki powe tan ni: powe pi kulu-puan li inasa e lon.

ike ni li lon. ni la, ijo seme li ken pona e ona? jan pi nampa mute li toki e ni: "kulupu lawa o ante, nasin lawali ante la, nasin jan en nasin ante ali o kama pona." tempo la, nasin lawa en nasin jan li nasin ante tu. kulupu lawa li ken kepeken nasin lawa, taso jan li ken lon nasin jan. kulupu ni la, nasin ni li sama ala. nasin lawa li ike tawa jan la, jan li wile e nasin lawa seme?

jan pi nampa ala li pilin e ni: "nasin mani li pona, taso lawa ali li ike mute." ni la, jan ni li wile e nasin mani pi lawa ala.

² "sina "kipisi" e ijo suli wan la, sinajo e ijo lili tu.

³ "powe" li sama "lon ala" "apeja" li pilin ike tan ni: sina ike. quatre-vingts jours"), "tawa suli lon anpa telo" ("Vingt mille lieues sous les mers"), "tawa insa ma" ("Voyage au centre de la terre").

Intawe la sina ken ijo wile.

sona ale la sina o tawa ma kepeken na-sin tawa Intawe! sina tawa ma mute li ijo mute la o sona ala e ijo ale e ma ni ale! jan ale li ken kama jo e lipu Intawe. jan ale opali ala o tawa ma. o tawa!

pilin

tan ma tawa mun
tan jan Alonola

tempo pini mute (1865) la, jan Sule Wene (Jules Verne) li pali e lipu "tan ma tawa mun" (toki Kanse: "De la Terre à la Lune"), lipu ni li lipu open pi kulupu lipu ni: kulupu lipu pi ilo sin. lipu ni la, jan Sule li sitelen e ni: jan li tawa mun. taso ma lon la, ten-po kama la, ma li tawa mun!

jan Sule li pali e lipu suli mute, ken la, sinajo e ni: "tawa pi sike ma lon tenpolili" ("Le Tour du monde en

sin lete pi ma Wije li jo e ijo musi e ijo pona mute mute sama ni: ma pi pan walo² mute li sama nasin leko² sewi. ma tomo lili pona pi tempo pini mute li lon. ma tomo ni pi pona nampa wan li ma tomo Tali (Dali) li ma tomo Lisan (Lijiang). tawa pi insa ona li sama tawa lon tempo pini mute. ona li epiku³. ma Junnan la ma pi kiwen lipu suli Silin (Shilin) kin li lon. ona li sama ma pi kasi suli. taso kasi suli li lon aia. ante la kiwen lipu suli li lon a!. ma tomo Pekin en ma tomo Sin en ma tomo Sonsin en ma tomo Sento li ma tomo suli mute. lon ona la jan mute mute li awen. ale la ona li ma tomo sin. taso ona li jo e ijo musi mute kin. ma tomo Pekin la tomo pi tempo pini en tomo sewi li pona mute. suli la tomo suli pi jan lawa pi tempo pini en tomo sewi pi kon sewi li pona mute. poka pi ma tomo Pekin la simpin suli Sonko kin li lon li pona mute. simpin suli kin li lon ma tomo Sin. taso simpin ni li sike e ma tomo. tomo palisa pi nasin sewi Puta kin li lon li

² "leko" li sama "kiwen"
³ "epiku" li sama "pona mute"

⁴ "majuna" li sama "sin ala"
⁵ "sina" "kipisi" e ijo suli wan la, sinajo e ijo lili tu.

nasin tawa Intawē tan jan Alipi

peken mani la sina ken kepeken tomo tawa linja ale pi ma Elopa. sina ken ni kepeken tempo pi wile sina. tempo suno mute anu tempo mun mute. sina tawa kepeken lipu ni la sina o tawa kepeken tempo mute. mi la ni li pona mute. tan seme?

lon pi jan ale li suli. ijo mute li lon. jan muti li jo e lawa ike. ni la jan li wile tawa ma li awen e lawa ike lon tomo ona. li kepeken tomo tawa li kepeken tomo tawa sewi. ona li lape li suno seli e selo ona li moku. ni la ona li tawa tomo ona. mi toki e ni: sina o tawa ma ni ala. sina o tawa ma kepeken tempo suli o tawa ma pona.

lon ma Elopa la, ma kulupu li pali e lipu tawa Intawē. sina kama jo e lipu ni ketoso, mi toki e ni: sina tawa ma kepeken

musi li pona. weka ala tan ma tomo ni la kulupu utala pi ko ma li lon. mi tawa lukin e jan mute mute pi ko ma pi ku-lupu utala ni. ona li majuna⁴ li pona mute. ona li sama jan lon a!. ma tomo Sonsin li jo e tomosin mute mute e na-sintelo suli tu (nasin telo Salin (Jialing) en nasin telo Jansse (Yangtze)) e kipisi⁵ tu pi tempo pini. ona li pona mute. suli la kipisi Tesiko (Ciqi Kou) li pona lukin tan ni: ona li jo e tomo lili majuna mute. moku pi ma tomo Sonsin li namako mute, taso ona li pona mute tawa mi. ma tomo Sento kin li jo e tomo pona pi tempo pini pi mute lili. taso ijo pona nampa wan li weka tan ma tomo. ona li jan kiven suli Puta Tapo (Dafo) lon poka pi ma tomo lili Lesan (Leshan). ona li majuna mute li suli mute mute li lon poka pi nasin telo. okowwan ona li suli sama jan tu a (jan wan lon sewi pi jan ante)! ona li epiku a!

ma Sonko li ma pi suli mute li ma pi musi mute. ona li jo e ijo mute pi pona lukin. mi lukin lili, taso ijo pi lukin mi li pona mute tawa mi.

⁴ "majuna" li sama "sin ala"
⁵ "sina" "kipisi" e ijo suli wan la, sinajo e ijo lili tu.

nasin ante li weka e nasin mani e na-sin lawa kin. ona li nasin kulupu pi lawa ala. nasin pi lawa ala en nasin pakala li sama ala. nasin pi lawa ala li wile e ni: jan ala li lawa e jan ante. kulupu lawa li lawa ala e jan kin. jan ala li lawa taso e ona sama. nasin pakala li wile e ni: jan mute en sijelo jan mute li kama pakala. utala jan mute li lon ma kin.

nasin ante ni li lon kin. nasin awen li wile pake⁶ e ante ali, li wile awen e na-sin mani. nasin pi wawa ma li wile e ni: kulupu wan o sama kulupu lawa. tem-po pini la, nasin Pasii⁷ li wan e nasin pi wawa ma e nasin kulupu powe. nasin Pasii li toki li ni: "nasin mani majuna li ike! nasin kulupu majuna li ike kin! ni li nasin sin tawa tempo sin." nasin Pasii li anpa e jan tawa kulupu, li anpa e kulupu tawa kulupu lawa. taso, nasin Pasii li pona ala e ijo, li weka e ken, li suli mute e utala e molijan.

⁵ jan li "pake" e ijo la, ijo ni li pini anu ken tawa ala.
⁶ toki Italijska, ni li nimi "fascis-mo" anu nimi "fasci."
⁷ toki Tosi la, nimi ona li "Karl Marx."
⁸ toki Tosi la, ni li nimi "Proletariat."
⁹ toki Tosi la, nimi nimi "Bourgeoisie."

ona la, nasin mani li ken kama pona la, lawa li kama sama ala. taso, nasin ni li nasa mute. lawa li ala la, nasin mani li ken lon tan seme? nasin mani li lawa wan. nasin mani en lawa ante li lon ala, jan li mani ala li ken lon kepeken seme? kulupu lawa li ala la, ijo kulupu li kama pakala. kepeken seme la, jan li ken moku? kepeken seme la, jan li ken jo e ilo kulupu? jan ali o pali tawa jan ante pi nampa lili. nasin mani pi lawa ala la, kulupu lawa li ala. taso, kulupu mani li kama sama kulupu lawa. mani li kama suli suli, taso pakala jan li awen ike.

jan Kawa Mali wile e ni: jan pi nampa lili o lawa ala e ma e rasin pali. jan pi mani mute o pana ala e mani ona ali tawa jan lili ona. jan li kama jo e mani mute la, jan ni o pana e mani mute tawa kulu-pu. kulupu taso o lawa e tomo pi lawa mani e tomo pi awa tawa. jan li wile kama sona kepeken tomo sona la, jan o pana ala e mani. jan Kawa Mali toki e ni: "jan pi pilin sona li wile lukin taso e ma. ma pona la, janpi sona pona o ante e ona."

jan Kawa Mali wile e ni: jan pi nampa lili o lawa ala e ma e rasin pali. jan pi mani mute o pana ala e mani ona ali tawa jan lili ona. jan li kama jo e mani mute la, jan ni o pana e mani mute tawa kulu-pu. kulupu taso o lawa e tomo pi lawa mani e tomo pi awa tawa. jan li wile kama sona kepeken tomo sona la, jan o pana ala e mani. jan Kawa Mali toki e ni: "jan pi pilin sona li wile lukin taso e ma. ma pona la, janpi sona pona o ante e ona."

sitelen pi nasin jan
tan jan Kapesi Pake

Tanjan Kapesi Pake

tenpo sike 2001 la, jan Wen Pitenton (Wayne Brittenden) li pali e sitelen pi nasin jan. sitelen ni li alasa e pilin pi nasin jan tan jan ali. sitelen ni la, jan Wen Pitenton li pali e wile sona mutte mute tu (62) kin. jan li pini e wile sona ni la, jan li ken lukin e pilin ona lon sitelen pinasin jan. tok! Inhilila, nimi pi sitelen ni li "The Political Compass". sitelen ni li kepeken leko tu tu lon ona nasama. leko¹ ni li kule ante li sama nasiin jan ante. leko pi laso sewi li pana e nasin lawa e nasin mani. leko jelo li pana e nasin ken e nasin mani. (sitelen majuna² li kepeken leko pi loje laso, itaso sitelen sin li kepeken leko jelo. kulejelo li pona lukin lon sitelen). leko pi laso kas! li pana e nasin ken e nasin nasama. leko loje li pana e nasin lawa e nasin sama.

masin lawa li ni: kulpupu lawa o kama
lawa o awen lawa e jan.

masin ken li ni: kulpupu lawa o awen lili.
jan o awen ken.jan o awen lawa e ona
sama taso.

masin mani li ni: mani suli li pona mute.
jan ali o kama jo e mani, taso jan pi
mute ala o kama wawa e mani mute.
kulupu lawa o lawa ala e tawa mani.
jan li jo ala e mani la, jan ni li ken ala
on

masin sama li ni: mani suli li ike mute.
mani o suli ala tawa jan. kulupulawa o

1 "leko" li selo pi poka tu tu
2 "majuna" li sama "sin ala"

lawa e tawa mani. jan ali li ken jo e lon
sama. jan pi mani mute li lon ala.

tawa pi pokimonsi pi ma
Asija nanpa luka luka tu. ma
Sonko

tempo la, jan li ken pilin e ni: kuluup pi
nasin awen li lon leko pi laso sewi, taso
kuluup pi nasin ante li lon leko pi laso
kasi. ni li ken lon, taso ni li lon ala lon
tempo mute. jan pi mute mute li kepek-
en sitelen pi nasin jan, taso ona li ike
tawa jan mute. ona li ike tan ni: sitelen
ala li ken pok e nasin jan pi jan ali. kin
la, sitelen pi nasin jan li kepeken linja
tu taso. taso, linja pi mute mute li lon!
tempo pini la, sitelen pi nasin jan li ike
tawa jan ni tan kepeken. ona li pilin e
ni: jan pi nasin awen li olin kepeken
sitelen pi nasin jan. ona li pilin e ni kin:
nasin awen li ike mute tawa jan, tawa
ma, tawa pona.

tempo nila, jan li alasa ante e sitelen sin e
nasin jan, pali ona li lon e sitelen sin e
nasin sin pi nasin jan, ona li "8values"
li "8dreams" li "9axes" li "12wackies" li
"SApply" li "Spekr" li mute mute, mi pi-
lin e ni: nasin jan li musi mute tawa jan.
ni la, nasin sitelen mute pi nasin jan li
lon, ni li seme? ona li nasa li musi lili
tawa mi, jan o pana ala e wawa tawa
sitelen taso, nasin jan li suli li lon ijo ali.
ona li musi taso ala, nasin jan li palii
pakala e lon pijan mute, o pali e nasin
pona e nasin olin tawa ali.

*o kepeken wawa sina tawa pona kin.
ken la, sina kepeken nasin ike lon ten-
po pini. ken la, sina suli e ike sina lon
tempo pini. taso, o kama sona e nasin
sin. o awen ala e ike pini sin. pilin li
ken ante. nasin li ken ala. sina ken ante
kin. o pona lon tempo sin. o alasa pona
pi tempo kama. nili hasin.*

musi mani. ante la ma Onkon li jo e
nasin Sonko mute pi tempo pini (sama
musi utala Kumpu) e tomo palisa sin
mute. lon la ma Onkon la jan Puse Li
(Bruce Lee) liikamalon. ona lijan pona
nanpa wan pi musi utala. ma Kalun
(ona li kipisi pi ma Onkon, taso ona li
ma pi insa pi telo suli ala) la poka pi
telo suli la jan kiwen pi jan Puse Li li
lon. ma Onkon la ijo pona nanpa wan li
tu tawa mi. ijo wan li lukin pima pi insa
suli Onkon tan ma Kalun, jan li ken
lukin e telo suli e tomo palisa e nena
suli lon monsi ona. tempo pimeja la
suno mute pi tomo palisa ni li open la,
ona li jasima¹ lon telo suli pimeja. ona
li pona mute lukin a! ijo ante pi pona
mute lijan kiwen suli pijan Puta Sijen
Tan (Tian Tan). ona li lon sewi nena lon
ma pi insa suli Lantauji (Lantau) li pona
mute.

ma Sonko suli la ma pona nanpa wan li ma Jumnan tawa mi. ona li lon na-
1 ijo wan li "jasima" e ijo ante la,
ijo nitu li sama

1

